

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙ З ІННОВАЦІЙНИМИ БАНКІВСЬКИМИ ПРОДУКТАМИ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Аналіз ефективності інноваційного банківського проекту привертає увагу багатьох науковців, проте до цього часу немає єдності щодо порядку його здійснення. Для оцінки ефективності нових банківських послуг та продуктів слід використовувати показники, склад яких і визначається основною метою здійснення банківських інновацій. Серед таких показників І.В. Бархатов визначає критерій чистої поточної вартості (NPV), індекс доходності проекту (PI), внутрішня норма рентабельності проекту (IRR), дисконтований період окупності проекту [2, с. 132]. Наведені показники мають право на використання, вони особливо поширені в зарубіжній практиці в зв'язку з рекомендаціями Організації Об'єднаних націй з промислового розвитку (UNIDO).

Волчков А.Ю. запропонував ряд показників доходності, які розраховуються за центрами відповідальності, банківськими продуктами та клієнтами. В частині саме банківських продуктів наведені такі показники, як: показник на 1 грошову одиницю витрат банківського продукту, чиста процента маржа, показник сили дії операційного важеля, поріг рентабельності за кожним банківським продуктом, сукупне відхилення операційного важеля [3]. Вважаємо, що наведені науковцем показники можуть бути активно впроваджені при здійсненні аналізу саме інноваційних банківських продуктів. Застосування їх дозволить обґрунтувати управлінське рішення щодо ефективності впровадження конкретного інноваційного проекту та нададуть можливість оцінити механізми впливу на результати інноваційної діяльності банку.

Аюпов А.А. та Терновський Д.Н. як узагальнюючу характеристику економічної ефективності банківських інновацій пропонують розраховувати показник абсолютної ефективності як відношення приросту економічного результату, прибутку до інвестицій [1, с. 146]. Таким чином, економічна ефективність операцій з інноваційними банківськими продуктами визначається зіставленням економічних результатів з витратами, понесеними для отримання даного результату. Для зіставлення варіантів банківських нововведень можна спиратися на два типи показників ефективності інновацій: 1) витратного типу (передбачає розрахунок співвідношення результату інновації до величини сукупного живої і матеріалізованої праці (ціна інновацій), яка спожита); 2) ресурсного типу (передбачає порівняння результату до величини використаних ресурсів у вартісному вираженні).

Для взаємної динаміки показників економічної ефективності нововведень витратного та ресурсного типу характерні дві ситуації.

1. Обидва показника або знижуються, або збільшуються. У будь-якому з цих випадків загальний напрямок зміни ефективності буде однозначним.

2. Зазначені показники змінюються в протилежних напрямках в таких поєднаннях:

2.1. Показник витратного типу збільшується, а ресурсного – знижується.

2.2. Показник витратного типу зменшується, а ресурсний показник зростає.

2.3. Один з показників стабільний, а інший змінюється.

У випадку 2.1 витрати збільшуються через залучення нових виробничих (операційних) ресурсів, використання яких зменшує операційні витрати, але обсяг ресурсів зростає швидше, ніж валовий обсяг наданих послуг. Таке нарощування обсягом за рахунок нових виробничих ресурсів (наприклад, точки продажу банківських послуг), віддача від яких нижче, ніж до змін, розцінюється як екстенсивне [1, с. 146].

У випадку 2.2 ефект від отримання віддачі з 1 грошової одиниці використаних ресурсів зменшується в результаті зниження розміру ресурсів або погіршення якості (рівня) їх використання [1, с. 146].

Котковський В.С., Гузенко О.П. вважають, що з точки зору вимірювання економічної ефективності інноваційних процесів у банку важливий аналіз додаткових фінансових потоків, створених в результаті реалізації банківських інновацій [5, с. 297]. Не можемо не погодитися з даною точкою зору. Автори наводять алгоритм оцінки додаткових фінансових потоків, утворених в результаті реалізації кредитно-інвестиційних інновацій. Проте вважаємо, що запропонований перелік показників (сума вихідного фінансового потоку після впровадження інновацій у банку; сукупна вартість володіння; прямі витрати; непрямі витрати; сума вхідного фінансового потоку до впровадження в банку нових інноваційних банківських продуктів) може бути застосований не тільки для аналізу щодо застосування дистанційних технологій обслуговування клієнтів. З врахуванням особливостей їх розрахунків наведений перелік можна використовувати для всіх банківських інноваційних продуктів.

Важливою для оцінки ефективності операцій з інноваційними банківськими продуктами є розробка інтегрального показника, який би враховував показники результативності кожної стадії банківського інжинірингу. Для промислових підприємств науковцями внесені пропозиції щодо доцільності розрахунку коефіцієнту результативності роботи (як відношення сумарних витрат за закінченими роботами, рекомендованими для впровадження в серійне виробництво, до різниці між сумою фактичних витрат на науково-дослідні роботи за кожен рік та різницею сум незавершеного виробництва на кінець та початок кожного року) [6, с. 260], інтегрального показника ефективності інноваційної стратегії (передбачає врахування значимості кожного критерію ефективності) [7, с. 277], інтегрального показника ефективності (як добуток показників ефективності на кожній стадії інноваційного процесу) [8, с. 56]. Як бачимо, єдиного підходу в частині які саме показники повинні бути покладені в основі розрахунку інтегрального показника ефективності інноваційної діяльності немає.

Щодо досліджень в банківській сфері, то є пропозиції Жалілова Р.Р. [4] в частині розробки інтегрального показника для експрес-оцінки банківських інновацій на етапі їх впровадження. Проте дослідження автора стосується

технологій дистанційного банківського обслуговування та тільки етапу їх впровадження. Саме тому вважаємо необхідним проведення подальших досліджень щодо розробки інтегрального показника ефективності інноваційного банківського проекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Аюпов А.А. Оценка эффективности внедрения новых банковских продуктов / А.А. Аюпов, Д.Н. Терновский // Вектор науки ТГУ. – 2011. – № 3 (17). – С. 145–147 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/otsenka-effektivnosti-vnedreniya-novyh-bankovskih-produktov.pdf>.
2. Бархатов И.В. Особенности инновационных банковских услуг / И.В. Бархатов // Вестник Челябинского государственного университета. Экономика. – 2011. – № 32 (247), Вып. 34. – С. 130–135 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-innovatsionnyh-bankovskih-uslug.pdf>.
3. Волчков А.Ю. Продуктовый подход в управленческом учете и анализе в российских коммерческих банках : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.12 / Волчков Андрей Юрьевич. – Саратов, 2011. – 228 с.
4. Жалилов Р.Р. Разработка интегрального показателя для экспресс-оценки банковских инноваций на этапе внедрения / Р.Р. Жалилов // Известия ПГПУ им. В.Г. Белинского. – 2012. – № 28. – С. 344–348.
5. Котковский В.С. Кредитно-инвестиционные инновации коммерческого банка: оценка эффективности и стратегический сегмент / В.С. Котковский, Е.П. Гузенко // Проблеми економіки. – 2014. – № 3. – С. 294–298.
6. Мозговой Н.И. Анализ эффективности инновационной деятельности / Н.И. Мозговой [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://elibrary.altstu.ru/elibrary/books/Files/pa2012_1/pdf/259mozgovoii.pdf.
7. Поповенко Н.С. Методические подходы к оценке эффективности инновационной стратегии промышленного предприятия / Н.С. Поповенко, А.Н. Димитрова // Труды Одесского политехнического университета. – 2009. – № 2. – С. 273–279 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Popu_2009_2_54.pdf.
8. Ревазов М.А. Методические основы оценки эффективности инновационной деятельности горных предприятий / М.А. Ревазов, В.А. Бурчаков // Горный информационно-аналитический бюллетень (научно-технический журнал). – 2010. – № 12. – С. 51–57 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/metodicheskie-osnovy-otsenki-effektivnosti-innovatsionnoy-deyatelnosti-gornyh-predpriyatiy#ixzz3sJ8r1DcN>.